

Viðtalsþættir vegna mats á hæfi

Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands (Fjármálaeftirlitið) metur hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra fjármálafyrirtækja í samræmi við ákvæði laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki. Viðmiðunarreglur EBA-ESMA/GL/2017/12, um mat á hæfi stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og lykilsstarfsmanna, útlista nánar kröfu um þekkingu, hæfni og reynslu sem aðilar eiga að búa yfir. Í viðmiðunarreglum EBA/GL/2017/11, um stjórnarhætti, er nánar kveðið á um hlutverk, ábyrgð og skyldur stjórnarmanna og framkvæmdastjóra í starfsemi fjármálafyrirtækis. Stjórn ber sameiginlega ábyrgð á starfsemi fjármálafyrirtækis. Það er hins vegar mikilvægt að stjórnarmenn séu sjálfstæðir í hugsun og hafi hæfni til að meta, gagnrýna og hafa eftirlit með ákvarðanatöku í daglegri starfsemi fjármálafyrirtækis.

Í viðtali kannar Fjármálaeftirlitið þekkingu, skilning og viðhorf stjórnarmanna varðandi helstu efni sem tengjast hlutverki þeirra og ábyrgð og byggir mat sitt m.a. á upplýsingum sem þar koma fram.

Til glöggvunar á umfangi viðtals þá eru hér að neðan talin upp þau efnisatriði sem koma til með að mynda ramma viðtalsins, þó ekki sé um tæmandi viðtalsþætti að ræða. Neðst í skjali þessu má svo finna viðauka með leslista og ítarefni sem unnt er að styðjast við, við undirbúning viðtalsins.

I. Dæmi um viðtalsþætti vegna mats á hæfi stjórnarmanna í fjármálafyrirtækjum

1. Fjármálamarkaður

- Helstu réttarheimildir sem gilda um starfsemi fjármálafyrirtækja
- Sérstaða fjármálafyrirtækja
- Könnunar og matsferli fjármálafyrirtækja
- Þekking á starfsemi þess félags sem viðtal snýr að
- Viðskiptalíkan
- Helstu áhættur í starfsemi fjármálafyrirtækja
- Áhrif alþjóðareglna og alþjóðlegs samstarfs á starfsemi fjármálafyrirtækja
- Hlutverk, ábyrgð og starfsemi Fjármálaeftirlitsins

2. Stjórn, stjórnarhættir og ábyrgð stjórnar

- Stjórnskipulag fjármálafyrirtækis
- Hæfisskilyrði stjórnarmanna fjármálafyrirtækis
- Hlutverk og ábyrgð stjórnarmanns
- Helstu verkefni og skyldur stjórnar fjármálafyrirtækis
- Starfsreglur stjórnar
- Helstu stefnur í starfsemi fjármálafyrirtækis
- Undirnefndir stjórnar (hlutverk, ábyrgð og helstu verkefni)

3. Innra eftirliti

- Innra eftirlit fjármálafyrirtækja
- Hlutverk stjórnar í fyrirtækja- og áhættumenningu
- Þrjár varnarlínur innra eftirlits
- Hlutverk og ábyrgð innri endurskoðunar
- Hlutverk stjórnar í áhættustýringu
- Hlutverk og ábyrgð starfssviðs áhættustýringar
- Hlutverk regluvörslu

4. Reikningsskil og endurskoðun

- Rammi fyrir gerð og framsetningu reikningsskila
- Lög og reglur sem tengjast ársreikningum fjármálafyrirtækja
- Helstu alþjóðlegir reikningsskilastaðlar sem tengjast reikningsskilum fjármálafyrirtækja
- Helstu aðferðir við mat eigna og helstu álitamál sem geta komið upp
- Ábyrgð og eftirlit með reikningsskilum og endurskoðun
- Hlutverk ytri endurskoðanda
- Hlutverk endurskoðunarnefndar

5. Sjálfstæði, dómgreind og viðhorf

- Sjálfstæði stjórnarmanna
 - Óhæði
 - Sjálfstæði í hugsun
 - Ákvörðunartaka
- Háttsemi og heilindi
- Hagsmunaárekstrar
- Hagsmunatengsl og vanhæfi
- Hæfni til að gegna starfi stjórnarmanns
- Samfélagsleg ábyrgð og umboðsskylda

Dæmi um viðtalsþætti vegna mats á hæfi framkvæmdastjóra í fjármálafyrirtækjum

1. Fjármálamarkaður

- Helstu réttarheimildir sem gilda um starfsemi fjármálafyrirtækja
- Sérstaða fjármálafyrirtækja
- Könnunar og matsferli fjármálafyrirtækja
- Þekking á starfsemi þess félags sem viðtal snýr að
- Viðskiptalíkan
- Helstu áhættur í starfsemi fjármálafyrirtækja
- Áhrif alþjóðareglna og alþjóðlegs samstarfs á starfsemi fjármálafyrirtækja
- Hlutverk, ábyrgð og starfsemi Fjármálaeftirlitsins

2. Stjórn, stjórnarhættir og ábyrgð stjórnar

- Stjórnskipulag fjármálafyrirtækis
- Hæfisskilyrði stjórnarmanna og framkvæmdastjóra fjármálafyrirtækis
- Hlutverk og ábyrgð stjórnarmanna
- Hlutverk og ábyrgð framkvæmdastjóra
- Helstu verkefni og skyldur framkvæmdastjóra
- Helstu stefnur í starfsemi fjármálafyrirtækis

3. Innra eftirliti

- Innra eftirlit fjármálafyrirtækja
- Hlutverk framkvæmdastjóra í fyrirtækja- og áhættumeningu
- Þrjár varnarlínur innra eftirlits
- Hlutverk og ábyrgð innri endurskoðunar
- Hlutverk framkvæmdastjóra í áhættustýringu
- Hlutverk og ábyrgð starfssviðs áhættustýringar
- Hlutverk regluvörslu

4. Reikningsskil og endurskoðun

- Rammi fyrir gerð og framsetningu reikningsskila
- Lög og reglur sem tengjast ársreikningum fjármálafyrirtækja
- Helstu alþjóðlegir reikningsskilastaðlar sem tengjast reikningsskilum fjármálafyrirtækja
- Helstu aðferðir við mat eigna og helstu álitamál sem geta komið upp
- Ábyrgð og eftirlit með reikningsskilum og endurskoðun
- Hlutverk ytri endurskoðanda
- Hlutverk endurskoðunarnefndar

5. Sjálfstæði, dómgreind og viðhorf

- Háttsemi og heilindi
- Hagsmunaárekstrar
- Hagsmunatengsl og vanhæfi
- Hæfni til að gegna starfi framkvæmdastjóra
- Samfélagsleg ábyrgð

VIÐAUKI I

Leslisti

- Lög nr. 2/1995, um hlutafélög
- Lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
- Lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
 - Reglugerð nr. 233/2017, um varfærniskröfur vegna starfsemi fjármálafyrirtækja
 - Reglugerð nr. 50/2019, um endurbótaáætlanir lánastofnana og verðbréfafyrirtækja
 - Reglur nr. 532/2003, um endurskoðun fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 834/2003, um reikningsskil lánastofnana
 - Reglur nr. 102/2004, um reikningsskil verðbréfafyrirtækja og verðbréfamiðlana
 - Reglur nr. 388/2016, um kaupaukakerfi samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki
 - Reglur nr. 150/2017, um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 1001/2018, um eðlilega og heilbrigða viðskiptahætti fjármálafyrirtækja, greiðslustofnana og rafeyrisfyrirtækja
- Lög nr. 3/2006, um ársreikninga
 - Viðeigandi alþjóðlegir reikningsskilastaðlar
- Lög nr. 108/2007, um verðbréfaviðskipti
 - Reglugerð nr. 630/2005, um innherjaupplýsingar og markaðssvik
 - Reglugerð nr. 995/2007, um fjárfestavernd og viðskipti fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 1050/2012, um meðferð innherjaupplýsinga og viðskipti innherja
- Lög nr. 140/2018, um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 745/2019, um áreiðanleikakönnun vegna aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2017/11, um innri stjórnarhætti fjármálafyrirtækja
- EES viðmiðunarreglur EBA/ESMA/GL/2017/12, um mat á hæfi stjórnar, framkvæmdastjóra og lykilstarfsmanna fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2010, um efni reglna skv. 2. mgr. 54. gr. laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
- Viðmið FME 1/2019 – Almenn viðmið og aðferðafræði vegna könnunar- og matsferlis hjá fjármálafyrirtækjum

Ítarefni

Reglugerðir, reglur, viðmiðunarreglur og leiðbeinandi tilmæli er fylgja eftirfarandi lagabálkum:

- Stjórnsýslulög nr. 37/1993
- Lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
 - Reglugerð nr. 562/2001, um samráðsnefnd eftirlitsskyldra aðila
 - Reglugerð nr. 397/2010, um beitingu dagsekta og févítis í opinberu eftirliti með fjármálastarfsemi
- Lög nr. 98/1999, um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta
 - Reglugerð nr. 120/2000, um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta
- Lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
 - Gjaldskrá Seðlabanka Íslands vegna sértækra aðgerða Fjármálaeftirlitsins nr. 321/2020
- Lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
 - Reglugerð nr. 920/2013, um láns hæfis- og greiðslumat
 - Reglugerð nr. 1030/2014, um starfsemi innlendra fjármálafyrirtækja í öðru ríki innan evrópska efnahagssvæðisins
 - Reglur nr. 530/2004, um viðmið við mat Fjármálaeftirlitsins á áhættu fjármálafyrirtækja og ákvörðun um eiginfjárhlutfall umfram lögbundið lágmark
 - Reglur nr. 165/2014, um viðbótareftirlit með fjármálasamsteypum
 - Reglur nr. 1270/2015, um hámarksútgreiðslufjárhæð og takmarkanir á útgreiðslum fjármálafyrirtækja vegna eiginfjárauka
 - Reglur nr. 505/2017, um tæknilega staðla vegna gagnaskila fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 506/2017, um tæknilega staðla varðandi upplýsingaskyldu fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 507/2017, um tæknilega staðla vegna eiginfjárgrunnis
 - Reglur nr. 508/2017, um tæknilega staðla vegna útlánaáhættu
 - Reglur nr. 509/2017, um tæknilega staðla vegna stórra áhættuskuldbindinga
 - Reglur nr. 959/2017, um útreikning á vogunarhlutfalli fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 960/2017, um tæknilega staðla varðandi yfirfærða útlánaáhættu vegna verðbréfunar
 - Reglur nr. 961/2017, um tæknilega staðla vegna markaðsáhættu
 - Reglur nr. 962/2017, um tæknilega staðla vegna innri aðferða við útreikning á eiginfjárkröfum fjármálafyrirtækja
 - Reglur nr. 963/2017, um tæknilega staðla um vörpun láns hæfismats við útreikning á eiginfjárkröfum á grundvelli staðalaðferðar og vegna verðbréfunar
 - Reglur nr. 130/2019, um tæknilega staðla varðandi tilkynningar lánastofnana um starfsemi yfir landamæri
 - Reglur nr. 326/2019, um heimild Fjármálaeftirlitsins til að ljúka máli með sátt
 - Reglur nr. 227/2020, um sveiflujöfnunarauka á fjármálafyrirtæki
 - Reglur nr. 323/2020, um eiginfjárauka fyrir fjármálafyrirtæki vegna kerfisáhættu
 - Reglur nr. 324/2020 um eiginfjárauka fyrir kerfislega mikilvæg fyrirtæki
- Lög nr. 33/2005, um fjarsölu á fjármálaþjónustu
- Lög nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti
 - Reglugerð nr. 994/2007, um innleiðingu reglugerðar framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 1287/2006 frá 10 ágúst 2006 um framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2004/39/EB að því er varðar skyldur fjármálafyrirtækja varðandi skýrsluhald, tilkynningar um víðskipti, gagnsæi á markaði, töku fjármálagerninga til víðskipta og hugtök sem eru skilgreind að því er varðar þá tilskipun
 - Reglugerð nr. 191/2008, um tilkynningar um víðskipti samkvæmt 30. gr. laga nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti
 - Reglugerð nr. 706/2008, um safnskráningu og varðveislu fjármálagerninga á safnreikningi
 - Reglugerð nr. 707/2008, um upplýsingagjöf og tilkynningarskyldu skv. lögum nr. 108/2007
 - Reglur nr. 1013/2007, um opinbera fjárfestingarráðgjöf
- Lög nr. 11/2008, um sértryggð skuldabréf
 - Reglur nr. 528/2008, um sértryggð skuldabréf
- Lög nr. 110/2008, um starfsemi kauphalla
- Lög nr. 120/2011, um greiðsluþjónustu
- Lög nr. 17/2013, um útgáfu og meðferð rafeyris
- Lög nr. 66/2014, um fjármálastöðugleikaráð

FJÁRMÁLAEFTIRLIT

- Lög nr. 78/2014, um greiðslur yfir landamæri í evrum
- Lög nr. 118/2016, um fasteignalán til neytenda
 - Reglugerð nr. 270/2017, um fasteignalán til neytenda
 - Reglur nr. 666/2017, um hámark veðsetningarhlutfalls fasteignalána til neytenda
- Lög nr. 24/2017, um evrópskt eftirlitskerfi á fjármálamarkaði
- Lög nr. 50/2017, um lánshæfismatsfyrirtæki
- Lög nr. 55/2017, um skortsölu og skuldatryggingar
- Lög nr. 61/2017, um viðbótarefirlit með fjármálasamsteypum
- Lög nr. 140/2018, um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 811/2008, um einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórn mála legra tengsla með tilliti til aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 175/2016, um meðhöndlun tilkynningar um ætlað peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 70/2019, um upplýsingar sem fylgja skulu við millifærslu fjármuna vegna aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 545/2019, um áhættumat vegna peningaþvættis og fjármögnunar hryðjuverka
 - Reglugerð nr. 105/2020, um áhættusöm þriðju lönd vegna aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka
- Lög nr. 64/2019, um frystingu fjármuna og skráningu aðila á lista yfir þvingunaraðgerðir í tengslum við fjármögnun hryðjuverka og útbreiðslu geryðingarvopna
- Lög nr. 94/2019, um endurskoðendur og endurskoðun
- EES viðmiðunarreglur ESMA/2013/74, vegna undanþágu viðskiptavaka og aðila á frummarkaði á grundvelli reglugerðar ESB nr. 236/2012 um skortsölu og tiltekna þætti skuldatrygginga
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2014/03, um birtingu upplýsinga um kvaðabundnar og kvaðalausar eignir
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2014/12, varðandi öryggi netgreiðslna
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2014/14, um tíðni upplýsingagjafar og mat á undanþágum frá gagnsæis-kröfum vegna mikilvægis, viðskiptaleyndar og trúnaðarupplýsinga
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2015/11, um lánshæfis og greiðslumat
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2015/12, um vanskil og nauðungarsölu
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2015/18, um eftirlit með vörupróun og vörustjórnun er varða smásölu á fjármálamarkaði
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2015/20, um takmörkun á áhættuskuldbindingum til fyrirtækja sem teljast til skuggabanka
- EES viðmiðunarreglur JC/GL/2016/01, um virka eignarhluti á fjármálamarkaði
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2016/07, um skilgreiningu á vanefndum
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2016/09, um leiðréttingar á aðlöguðum binditíma vegna skuldabréfa
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2016/11, um gagnsæiskröfur vegna VIII. hluta reglugerðar (ESB) nr. 575/2013
- EES viðmiðunarreglur EBA/REC/2017/03, varðandi útvistun til þjónustuveitenda vegna skýjalausna
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2017/05, varðandi áhættu vegna upplýsinga- og samskiptatækni
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2017/06, um framkvæmd áhættustýringar vegna útlánaáhættu og reiknings-skil fyrir vænt tap af útlánastarfsemi
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2017/15, um hópa tengdra viðskiptamanna
- EES viðmiðunarreglur JC/GL/2017/16, varðandi ráðstafanir sem greiðsluþjónustuveitendur ættu að grípa til vegna upplýsinga sem vantar eða ófullkominna upplýsinga
- EES viðmiðunarreglur JC/2017/37, um einfaldaða og aukna áreiðanleikakönnun og þætti sem lána- og fjármálastofnanir skulu líta til við mat á hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í tengslum við einstaka viðskiptasambönd og einstök viðskipti
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2018/06, um stýringu á áhættuskuldbindingum vegna vanefndar og ívilnunar
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2018/10, um upplýsingaskyldu á áhættuskuldbindingum vegna vanefndar og ívilnunar
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2019/01, um útlistun á hvaða áhættuskuldbindingar ber að flokka sem sérlega áhættusamar
- EES viðmiðunarreglur EBA/GL/2019/02, um fyrirkomulag útvistunar

FJÁRMÁLAEFTIRLIT

- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2008, um störf endurskoðunardeildar fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2010 um bestu framkvæmd við lausafjárstýringu fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2011, um undanþágu frá starfrækslu innri endurskoðunardeildar hjá fjármálafyrirtækjum
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 5/2011, um stöðu og verksvið regluvörslu fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2012 um framkvæmd reglna nr. 1050/2012, um meðferð innherjaupplýsinga og viðskipti innherja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2014, um mat á tengslum aðila vegna reglna um stórar áhættuskuldbindingar.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 4/2014 um aðskilnað starfssviða
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014, um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2015, um bestu framkvæmd við gerð og form álagsprófa fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 4/2015, um samskipti Fjármálaeftirlitsins og ytri endurskoðenda eftirlitsskyldra aðila sem jafnframt eru einingar tengdar almannahagsmunum
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019, vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila
- Spurt og svarað/túlkunar á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins
- Siðfræði og samfélagsábyrgð eftir Øyvind Kvalnes

Uppfært 5. maí 2020